

ייחוד, ברכה וקדושה

נס וטבע

בנס חנוכה התעצמה מאד הנקודה הרוחנית הפנימית, והשפעתה חצתה את גבולות החומר:

"...לֹא בַחִיל וְלֹא בַכֶּחַ כִּי אִם בְּרוּחִי אָמַר ה' צְבָאוֹת." (זכריה ד, ו)

לא בכמות כלי הקרב או בעצמתם יימדד הניצחון בשדה המערכה, אלא בעוצמתה של הרוח הפנימית. ניצחונם של כוהני בית חשמונאי המעטים על צבאות יוון המרובים, נבע מאמונה יוקדת בה' אלוקי ישראל.

כדוגמת שדה הקרב, גם בשדה הרוחני גבר האור הפנימי על מגבלות כמות השמן. במנורת המקדש דלקו הנרות מאליהן פי כמה וכמה ממשך הזמן הצפוי. האש הדולקת ינקה את כוחה מן האור הפנימי ולא מן השמן החיצון.

אולם נס פך השמן בחנוכה לא היה הראשון מסוגו. קדמו לו שני ניסים דומים בימי הנביאים, אליהו ואלישע.

בביתה של האשה האלמנה, עמד אליהו הנביא והכריז בשם ה':

"...כֹּה אָמַר ה'... כִּד הָקֵמַח לֹא תִכְלֶה וְצִפְּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תִחָסֵר עַד יוֹם תֵּת ה' גֶּשֶׁם עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.

וַיִּתֵּן וַתַּעֲשֶׂה כְדִבְרֵי אֱלֹהֵינוּ... כִּד הָקֵמַח לֹא כָלְתָה וְצִפְּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסַר, כְּדִבְרֵי ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֱלֹהֵינוּ." (מלכים-א יז, יד-טז)

אירוע דומה באופיו התרחש בזמנו של הנביא אלישע, תלמידו של אליהו:

"וַיֹּאמֶר אֵלָיָה אֲלִישָׁע מָה אַעֲשֶׂה לָּךְ הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית? וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כָּל בְּבֵית כִּי אִם אֶסוּף שָׁמָּן. וַיֹּאמֶר לְכִי שְׂאֲלִי לָךְ כָּלִים מִן הַחוּץ מֵאֵת כָּל שְׂכֵנֶיךָ, כָּלִים רַקִּים אֶל תִּמְעִיטִי... וַיִּצְקֶתָ עַל כָּל הַכָּלִים הָאֵלֶּה... הֵם מַגִּישִׁים אֵלָיָה וְהִיא מוֹצֶקֶת". (מלכים-ב ד, ב-ה)

אנו מזהים כאן שתי דוגמאות לתופעת הנצחיות. את סוד הנצחיות גילה עם ישראל עוד בהיותו במדבר. שיני הזמן לא נגסו פְּבַגְדֵיהֶם ונעליהם של בני ישראל, והם לא בלו ולא נשחקו במשך עשרות שנים:

"וְאֹלֶךְ אֶתְכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר, לֹא בָלוּ שְׁלֹמֹתֵיכֶם מֵעַלְיֶכֶם וְנַעֲלֶיךָ לֹא בָלְתָה מֵעַל רַגְלֶיךָ". (דברים כט, ד)

גם חומר פשוט כבגד ונעל היה מסוגל לשאוב כוח מן הנקודה האלוקית הפנימית הנעלמת בתוכו; או במילים אחרות, שמן שאינו כלה וחומרים שאינם מתכלים. גם על משה רבנו מעיד הכתוב בעצמו:

"וּמֹשֶׁה בֶּן מֵאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָה בָּמָתוֹ לֹא כָהָתָה עֵינָיו וְלֹא נָס לִחָה". (דברים לד, ז)

האור האלוקי הפנימי שקרן מעור פניו, שימר את עוצמת הגוף. שוב אנו נוכחים בעצמתו של האור הרוחני הפנימי, הבוקע החוצה ופורץ את גבולותיו ומגבולותיו של החומר. כעת נפנה את מבטנו ונתמקד בהבדל הבולט בין נס פך השמן בזמן החשמונאים, לבין כל הנסים המקבילים שקדמו לו ושנמנו לעיל. בנסים המקבילים – בכל פעם שהתפתחה מערכת טבעית אשר סיפקה מענה לצרכים החיוניים, פסקה המערכת הנסית מלפעול. הנה, כאשר עם ישראל הגיע לארץ ישראל והחל לצרוך תבואה הצומחת מן האדמה, או החל ללבוש בגדים עשויים צמר פשתים או כותנה – גם הַמֶּן הַפְּלִאִי חדל להופיע וגם אותם בגדים ונעליים שליוו אותם בשנות נדודיהם במדבר, החלו להתבלות.

הכתוב מדגיש:

"וַיֵּשְׁבֹת הַמֶּן מִמַּחֲרַת בְּאַכְלָם מֵעֵבֹר הָאָרֶץ וְלֹא הָיָה עוֹד לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל מֶן, וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאֹת אֶרֶץ כְּנָעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא". (יהושע ה, יב)

כך קרה גם בזמנו של אליהו הנביא. הוא עצמו הכריז שהימשכות נס פך השמן וכד הקמח תסתיים ביום בו יתן ה' גשם על פני האדמה:

"...כִּד הַקֶּמֶחַ לֹא תִכְלֶה וְצִפְפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תִחָסֵר עַד יוֹם תֵּת ה' גֶּשֶׁם עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה".

(מלכים-א יז, יד)

באותו אופן גם נס אֶסוֹךְ השמן בימי אלישע הנביא, הגיע לסיומו עם כלות הכלים הריקים שנאספו מכל השכנים.

יש להניח, כי די היה בכלים המלאים שמן לפרנס את האלמנה ובניה עד שיוכלו להתאושש בכח עצמם ולהתפרנס בדרך טבעית. זו גם כנראה הסיבה שלא התאמצו להשיג עוד כלים ריקים ממעגל גדול יותר של אנשים. גם אלישע הנביא הגביל אותם באמרו "מֵאֵת כָּל שְׂכֵנֶיךָ" ולא 'מאת כל מִכְרֶיךָ'.

לא כן בזמן החשמונאים. כאן לא הייתה בעיה של מענה טבעי לשמן החסר. היו במקדש פכים רבים של שמן מזוקק ומוכן להדלקה. הבעיה לא הייתה מחסור בשמן אלא מחסור בשמן טהור, ולא דווקא מטומאה מן התורה, אלא מטומאה שהיא גזירה מדרבנן – דוגמת מגע עובדי אלילים יוונים בפכי השמן. גם הנעת הכלי בנגיעה חיצונית דיה הייתה לפסול את השמן מהדלקה.

כלומר, הקב"ה שלח את ברכתו בפך השמן היחיד שנשאר טהור, גם כאשר הבעיה הייתה הלכתית ולא מחסור טבעי. זהו החידוש בנר החנוכה, שה' מוכן לשנות סדרי עולם וחוקי טבע, כדי שעם ישראל יוכל לקיים מצוה כתיקונה.

צמצום או העצמה

נחלקו האמוראים בגמרא, אם מותר בחג חנוכה להדליק נר מנר. לדעת האוסר נזכרו שני נימוקים. הנימוק הראשון הוא משום ביזוי מצוה. כלומר, ביזוי הנר שממנו נוטלים את האש. והנימוק השני הוא כיוון מצוה. כלומר, משום שנראה כאילו הוא לוקח משהו מן הנר הראשון ויש פה מעין כיווצו וצמצומו (לעשותו כחוש).

הגמרא מציינת, שאם מדליקים ישירות נר מנר ולא על ידי קיסם ביניים, נעלמת תופעת הביזוי כיון שהוא לא מעביר אש לקיסם חולין. אחת מן הראיות שהגמרא מביאה לשיטה זו היא העובדה שבבית המקדש היו מדליקים את הנרות ישירות מן הנר המערבי שדלק באורח נסי כל היום כולו, ואפשר להניח שעשו זאת באמצעות פתילות ארוכות.

הנוהג הזה שהיה במקדש סותר את דעת מנמק האיסור להדליק נר מנר משום כיווץ מצוה.

הגמרא אינה מְחַלְטֶת את הקושיא הזאת (אינה קובעת אותה כמוחלטת), כנראה משום שסוף סוף כל עניינו של הנר המערבי הוא להפיץ את האור הנסי האלוקי מנר לנר, מיום ליום, מְשַׁנָּה לשנה ומדור לדור. וביתר ביאור.

בנר המערבי הייתה כמות שמן השווה לשאר הנרות. בכל זאת, הוא היה ממשיך לדלוק באורח נסי כל היום כולו גם אחרי שכבו שאר הנרות.

למחרת בערב, היו מדליקים את שאר הנרות מן הנר הנסי. לאחר מכן מכבים את הנר המערבי, מנקים את מקומו וחוזרים ומדליקים אותו משאר הנרות, וכך עושים יום יום. נמצא שהאור בשאר הנרות נלקח מן האור הנסי, ולאחר שהם עצמם מוגדרים כנס, לוקחים מהם אור בחזרה לנר המערבי, ששוב היה דולק בנס כל היום וחוזר חלילה.

נמצאנו למדים, שלא רק שאין כאן צמצום וכיווץ המצוה אלא אדרבה, האור הנסי הפך למקור להפצת האור האלוקי לכל סביבתו הקרובה והרחוקה.

משל למה הדבר דומה? לתלמיד חכם המלמד תורה ברבים ומפיץ דעת אלוקים בכל מקום. האם יעלה על הדעת לומר שהתלמידים מכחישים את כוחו?! הלוא זה תפקידו ואדרבה, מתלמידיו הוא לומד יותר מכולם!

באותה מידה יובהר סיפור אסוך השמן של האשה האלמנה, שהתרבה מכח תפילת הנביא אלישע.

האם הכלים הריקים שהתמלאו מן השמן הנסי הכחישו וצמצמו את הנס? אדרבה! בזכות הכלים הריקים התרבה השמן הניסי! הנה ההוכחה, שכאשר לא נותרו כלים ריקים, כלה גם הנס שבשמן.

באותו אופן פועלת חוקיות היניקה. ככל שהתינוק יונק מחלב אמו, כך באותה מידה מתרבה החלב. כאשר נפסקת היניקה מתייבש חלב האם ונפסק.

כלומר, כאשר יונקים מן המצוה מעצימים את כוחה, וזהו צד הברכה שבמצוה. הברכה הולכת וצומחת מן המרכז, הולכת ומתרבה כל עוד יש כלים ריקים היונקים ממנה. המשמעות של 'פירסומי ניסא' היא העתקת הנקודה הנסית הפנימית לכל מקום. במשך כל הדורות ובתקופות האפלות ביותר בעם ישראל – בימי

האינקוויזיציה בספרד ובימי הפרעות בערי פולין וליטא – לא פסק אורם של נרות החנוכה שהכריזו לכל, כי עם ישראל חי וקיים ונצח ישראל לא ישקר ולא ינחם. נר חנוכה מורה על נקודת השורש המרכזית שאינה חסרה לעולם. נרחיב את רעיון ההפצה מן המרכז החוצה ואת רעיון הצמצום והכינוס אל המרכז פנימה, ונקבע אותו בשלושת היסודות הידועים בשם: **ייחוד ברכה וקדושה**.

ברכת השבת וקדושתו

נוכל למצוא את השילוב בין שלושת היסודות האלו:

1 – ייחוד, 2 – ברכה, 3 – קדושה, ביום השבת.

בעשרת הדברות נאמר:

"כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ... וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ".
(שמות כ, י)

נתבונן במילים המודגשות.

ביאור הביטוי "וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי" נשען על הפסוק: "...נָחָה רוּחַ אֱלֹהֵינוּ עַל אֲלִישֶׁע..." (מלכים-ב ב, טו) – כלומר, השראת השכינה על העולם התרחשה ביום השביעי.

השראת השכינה מתבטאת בקביעה שהקב"ה **מייחד את שמו** על עולמו, והוא היסוד הראשון מבין השלושה האמורים לעיל, ונקרא בשם **'ייחוד'**.

את שני היסודות הנוספים, **ברכה וקדושה**, אנו מוצאים בהמשכו של הפסוק:

"עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ".

הברכה צומחת מבפנים ואיננה תוספת חיצונית. הברכה היא התפשטות מן המרכז אל הקצוות בבחינת "יְפוצּוּ מִעֵינֶיךָ חוּצָה..." (משלי ה, טז). הקב"ה שתל את יום השבת באמצע ימות השבוע (שלושה מכאן ושלושה מכאן) כדי שיברך ויאיר את ימות השבוע.

לעומת הברכה, **'קדושה'** היא פעולה הפוכה. דהיינו, התכנסות וצמצום לעבר המרכז. להיות קדוש לה' פירושו להתייחד לעבודת ה' או לפרוש מכל עסקי החולין ולהתרכז בדבר ה'.

על פי אותה מתכונת, העבודה בכל ימות השבוע מביאה את תוצרתה ומתכנסת ליום השבת שבו פורשים מכל מלאכה. בית שמאי היטיבו להגדיר זאת במאמרם:

"מִחַד שִׁבְּךָ לְשִׁבְּתָךְ". כלומר, כבר מיום הראשון בשבוע, יש להתכונן ליום השבת. אם אדם מוצא מאכל נאה, יאמר: "זה לשבת".

כעת תובא שאלת סדרי הקדימויות. מה קודם, ברכה או קדושה?
על פי הפסוק שציטטנו לעיל, הברכה קודמת לקדושה:

"עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ".

כלומר, ראשית הקב"ה נטע את יום השבת כיסוד הברכה, שהיא ההשפעה מבפנים החוצה. רק אחר כך מתחיל יסוד ההתקדשות שהוא התכנסות מן החוץ פנימה. אמור מעתה, היות וכל הברכה בימות השבוע נובעת מיום השבת, ראוי הוא כי נכנס את תוצרת הברכה למען יום השבת ואז נשבות.

נתבונן בעוד פסוק העוסק ביום השבת:

"וַיֵּכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה".
(בראשית ב, ב)

השאלה ברורה. אם הוא כילה מלאכתו ואין עוד מלאכה, מה טעם לחזור ולהדגיש "וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה"?

אלא שגם כאן רומז הכתוב במילה "וַיִּשְׁבֹּת" לשביתת שְׂבָת, דוגמת הפסוק "...רַק שְׁבָתוֹ (ישיבתו במקומו) יִתֵּן וְרָפָא יִרְפָּא" (שמות כא, ט). כלומר, השרה שכינתו על העולם ביום השביעי שנבחר מכל מלאכתו אשר עשה - לברכה ולקדושה.
מיד לאחר מכן:

"וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ אֹתוֹ...".
(בראשית ב, ג)

הנה לפנינו שוב הסדר הקבוע: 1 - ייחוד, 2 - ברכה, 3 - קדושה, או במילים אחרות: השראה השפעה וצמצום.

סדרי עדיפויות

שלוש מצוות ניצבות לפנינו. אם אין באפשרותנו הכלכלית לבצע את שלושתן אלא רק אחת מהן, במה נבחר?

נר ביתו (נרות שבת).

נר חנוכה.

קידוש היום (יין לקידוש של שבת).

את השאלה הזאת מניח רבא לפתחנו (מסכת שבת דף כג:). לרבא אין ספק שאם עדיין לא הדליק את נר ביתו (נר שבת) – הרי הוא קודם לכל.

ספקו של רבא הוא בין נר חנוכה לבין קידוש היום. איזה מהם עדיף? לאחר ההתלבטות באה ההכרעה: נר חנוכה קודם לקידוש היום, מפני שיש בו פרסום הנס.

לעיל ביארנו, שפרסום הנס שייד לעולמה של הברכה היוצאת מבפנים ומשפיעה מכוחה החוצה. לא כן עולמה של הקדושה המתבטא בקידוש היום, שעיקרה הוא צמצום עולם החולין החיצוני אל מקום אחד. בקביעה זו לימד רבא עיקרון משמעותי.

יש להקדים את הברכה לפני הקדושה. קודם כל התפשטות החוצה ורק לאחר מכן התרכזות פנימה. על פי זה, קודם כל על תלמיד חכם להפיץ את תורת ה' בכל מקום, ורק בערוב ימיו להתייחד כל כולו לעבודת ה' על ידי פרישות וקדושה. אולם לפני הכל וקודם לכל חובה עליו להדליק נר ביתו שהוא שלום ביתו, כפי שמבאר רש"י:

"והכי אמרינן לקמן 'ותזנח משלום נפשי' – זו הדלקת נר שבת, שבני ביתו מצטערין לישיב בחושך".
(שבת כג:)

אחיתופל היה הראשון שנשא קל וחומר זה:

"ומה להשכין שלום בין איש לאשתו, אמרה התורה 'שמי שנכתב בקדושה יימחה על המים' (בבדיקת אשה שנחשדה על ידי בעלה), להשכין שלום בין ישראל לאביהם שבשמים – על אחת כמה וכמה?"
(סוכה ג:)

מה פירוש הדבר הזה, שמותר למחוק את שם הויה הגדול והנורא כדי להשכין שלום בין איש לאשתו?

התשובה היא, שאם אנו מצליחים על ידי כך להשכין שלום – אין זה מחיקת שם ה' מן העולם חלילה, אלא פשוט העתקת שם ה' מצורת כתיבה אחת (על קלף) לצורת כתיבה שנייה, שהיא עצם שלום הבית שהוא הארת שם ה' הנקרא שלום.

נסכם ונאמר: ראשית יש לבסס את הגרעין הפנימי שיהיה מלוכד, לפני שיוצאים החוצה.

שלום ביתו הוא ליכוד הגרעין הפנימי והוא שם ה' – שם 'י-ה', והוא כלול במושג ה'ייחוד'.

ייחוד

כדי להבין טוב יותר את המושג הנקרא 'ייחוד' או 'התייחדות' כליכוד הגרעין הפנימי (שלום בית) נפנה לשני מקורות בתורה. הראשון מופיע בפרשת 'ויגש' והשני מופיע בפרשת 'אחרי מות'.

המקור הראשון קשור למפגש הטעון והרגשי בין יוסף לאחיו:

”...וְלֹא עָמַד אִישׁ אֶתוֹ בְּהִתְיַדָּע יוֹסֵף אֶל אָחָיו.” (בראשית מה, א)

השעה הזאת איננה רק שעה של בכי, התרגשות והתרפקות על הגילוי המסעיר. השעה הזאת היא גם שעה של בירור אמיתי. כיצד הגיעו אל המקום הזה? מה חלקם של האחים ומה חלקו של יוסף?

תפקידו של הייחוד הזה הוא ללכד ולחבר מחדש בתוך הבית פנימה את הגרעין האחדותי של בני יעקב. אך אי אפשר להתלכד מחדש מבלי לברר את הגורמים לקנאה ולשנאה, לניכור ולמכירת אח לעבד. רק בגמר הבירור הנוקב הזה, אפשר ללכד את הגרעין מחדש.

בשעה כזו אסור לאיש זר להיות נוכח. זו שעת התייחדות.

המקור השני קשור לעבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים בהיכל ובקודש הקדשים:

”וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ...” (ויקרא טז, יז)

השעה הזאת היא שעת התייחדות של הכהן הגדול עם הקדוש ברוך הוא.

מה פירוש “בְּבָאוּ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ”?

התשובה מונחת בפסוק הבא:

”וְכַפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם, וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל

מוֹעֵד הַשֵּׁכֵן אֶתֶם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם.” (שם, פסוק טז)

קשה מאד להבין את הביטוי “וְכַפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ”. אנו מבינים שהכהן הגדול, אחיו הכוהנים וכל עם ישראל צריכים כפרה על עוונותיהם. אולם, האם גם הקודש טעון כפרה? על מה?

התשובה נמצאת רמוזה בדבריו של ריש לקיש במסכת חולין:

"וְשַׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחֹטְאֵת לַה' - אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח. והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש, מה נשתנה שעיר של ראש חודש שנאמר בו 'לה'?" אמר הקב"ה, שעיר זה יהיה כפרה על שמיעטתי את הירח".

(חולין ס:)

נמשיל משל. מורה מחנך רוצה להיות מחנך טוב. רוצה להעניק לתלמידים, לכוון אותם, להביא אותם לכלל ביטוי ולרומם אותם. והנה הוא נתקל בתלמיד שובב שעושה הכל כדי להפריע למורה למלא את משימתו. המורה נאלץ להעניש אותו. בעונש הזה פגע המורה גם בעצמו. מדוע? כי בעצם הוא אינו מתכוון להעניש ואין זו מטרתו. הוא אינו בנוי לדברים האלה, אבל הוא נאלץ לעשות זאת כדי להעמיד את התלמיד במקומו.

התוצאה היא שהתלמיד חטא בכפליים. חטאו הראשון שהוא הפריע למורה למלא את משימתו, וחטאו השני, שהוא גרם למורה להעניש אותו. כשעם ישראל חוטא, הוא חוטא בכפליים. ראשית, הוא לא הולך בדרך ה'. שנית, הוא מאלץ את הקב"ה להעניש אותו. זו לא כוונת ה' כי ה' רחום וחנון. זו כוונת המדרש באמרו:

"ירושלים חטאה בכפליים. 'חֲטָא חֲטָאָה יְרוּשָׁלַם...' (איכה א, ח). (איכה רבתי א, נ"ז)

יוצא אפוא, שחטאי האדם גורמים להקב"ה לעבור על מידותיו, ועל כך הוא צריך כפרה. משום כך "וְכָפַר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ". העובדה שהקב"ה נאלץ לעבור על מידותיו שהוא אל רחום וחנון, ולהעניש את ישראל, דבר זה צריך כפרה. הסיבה היא פשעי ישראל וחטאתם:

"וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם".

אבל מצד שני, זו נקודת בירור בין הקב"ה לבין ישראל.

בא עם ישראל ואומר להקב"ה: ריבוננו של עולם אתה בראת את יצר הרע, ואתה יצרת את הכוח שנמצא בנו. והקב"ה משיב להם: אתם גרמתם לי להעניש אתכם נגד רצוני.

את הבירור הזה עושים בצנעא, בקודש הקודשים, בין הכהן הגדול לבין הקב"ה:

"וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ..." (ויקרא טז, יז)

את הבירור הזה, שהוא בירור מאד מאד אישי וקרוב, יש לעשות שלא בנוכחות אדם. הבירור הזה צריך שיתבצע פעם בשנה, כדי לחזק את הקשר בין הקב"ה ובין עם ישראל בנקודות הכי עדינות.

זוהי אותה נקודה שבה הטיח אליהו הנביא כלפי מעלה:

"...וְאַתָּה הִסַּבְתָּ אֶת לְבָבְךָ אַחֲרָיִת." (מלכים-א יח, לז)

על אותה נקודה אומר הקב"ה:

"...הַעֲבַדְתָּנִי בְּחַטָּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בְּעֹנֹתֶיךָ." (ישעיהו מג, כד)

מה פירוש "הוֹגַעְתָּנִי"? האם יש יגיעה לפני המקום ברוך הוא?

אלא הפירוש הוא, גרמת לי לעשות דברים שאינני רוצה לעשות אותם והם מיותרים. זה נקרא "הוֹגַעְתָּנִי". אילצת אותי להחזיר גזלה לבעליה; כמו שהגמרא במסכת סנהדרין מציינת:

"כי המשפט לא-להים הוא - אמר רבי חמא ברבי חנינא: אמר הקב"ה: לא דיין לרשעים שנוטלין מזה ממון ונותנים לזה שלא כדין, אלא שמטריחין אותי להחזיר ממון לבעליו." (סנהדרין ח.)

- אילצת אותי לעשות דבר מיותר וללא צורך כי אסור לך לגזול. אך זה חלק מחוק הבחירה החופשית.

משא ומתן זה הוא מאוד עדין, מאוד פנימי, שמבררים אותו בין הנביא לבין ה' או בין הכהן הגדול לבין בורא עולם, ולא כל אחד יכול להיכנס למקום הזה.

זהו אותו מקום שיוסף ואחיו נפגשו.

כאן נאמר:

"...וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אָחָיו." (בראשית מה, א)

וכאן נאמר:

"וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּבָאוּ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ..." (ויקרא טז, יז)

הנקודה הזו היא נקודת 'שלום ביתו' שעליה דיברנו. נר ביתו - הנקודה הפנימית.

ראשית הַדֶּלֶק את הנר להאיר את הבית פנימה, ורק אחר כך תאיר החוצה. לסיכום, הנקודה הראשונה היא 'ייחוד', הנקודה השנייה היא 'ברכה', והנקודה השלישית היא 'קדושה'. הייחוד הוא הבניין הראשוני, כלומר החיבור הראשוני שמאפשר התלכדות ובניית הגרעין. הברכה היא לקיחת האור שמתחיל להיבנות ולפרוץ אתו החוצה. הקדושה היא השלב בו פורשים, מתבודדים ומהלכים עם ה'.

